

TOSHKENT OQSHOMI

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Баҳоси келишилган нарҳда

№ 6 (14,161) 2024 ЙИЛ 15 ФЕВРАЛЬ, ПАЙШАНБА

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

@toshkand.uz

@toshkandUz

@toshkandUz

@toshkandUz

@toshkandUz

ИНФОЛЎТТИБОЗЛИК:

ДЕПУТАТЛАР

НИМА

ДЕЙДИ?

ҲЕЧ БИР ШАҲС ҲУЖЖАТСИЗ ҚОЛМАЙДИ

Ҳуқуқий акция Адлия вазирлиги томонидан 2024 йилнинг 20 январидан 20 мартга қадар ўтказилаётган бўлиб, унинг доирасида қуйидаги шахсларга ёрдам берилади:

- туғилиши қайд этилмаганлиги оқибатида шахсини тасдиқловчи ҳужжатларга эга бўлмаган шахслар;
- яқин қариндошининг ўлими қайд этилмаган шахслар;
- туғилганлиги ёки яқин қариндошининг ўлими ҳақидаги тиббий маълумотномага эга бўлмаганлиги сабабли юридик фактни белгилаш юзасидан судларга мурожаат қилиши лозим бўлган шахслар;
- тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатдан ўтказишда ёки қайта рўйхатдан ўтказишда муаммоларга дуч келаётган шахслар;
- кўчмас мулкларини давлат рўйхатидан ўтказишда қийинчиликларга дуч келаётган шахслар.

Мазкур ҳуқуқий акция доирасида жумладан:

- қайд этилмаган туғилганлик ва ўлим ҳолатлари республика миқёсида хатловдан ўтказилади;
- фуқароларнинг ушбу турдаги мурожаатлари жойлардаги туман (шаҳар) Адлия бўлимларида ташкил этилган махсус штаблар ёки "1148" қисқа рақамли ишонч телефони орқали тезкорлик билан қабул қилинади.
- Шунингдек, сайёр қабуллар ташкил этилиб, натижасига кўра, мазкур шахсларнинг:
  - туғилганлиги қайд этилиб, тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилади;
  - яқин қариндошларининг ўлими қайд этилиб, гувоҳнома (маълумотнома)лар берилади;
  - туғилиш ёки ўлим ҳақидаги фактларни белгилаш юзасидан судларга аризалар киритилади ва суд ҳужжати асосида туғилиш (ўлим) қайд этиб берилади;
  - тадбиркорлик субъектлари давлат рўйхатидан ўтказишда ва қайта рўйхатдан ўтказишда кўмаклашилади;
  - кўчмас мулкларини давлат рўйхатидан ўтказишда қийинчиликларга дуч келаётган шахсларга ваколатли органлар билан биргалликда амалий ёрдам кўрсатилади.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИНИНГ НАВБАТДАГИ СЕССИЯСИ БЎЛИБ ЎТДИ

Сессияда Тошкент шаҳар ва туман Кенгаши депутатлари, сенаторлар, тегишли ташкилот раҳбарлари, кенг жамоатчилик ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Дастлаб депутатлар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 2 февралдаги ПФ-28-сон Фармони мазмун-моҳиятини жамоатчиликка етказиш бўйича Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш комиссия раиси – Элдор Туляковнинг ахбороти билан танишишди.

– Тегишли ҳудудда давлат мактабгача таълим муассасасини ва мактабини қуриш ва унинг салоҳиятини янада ошириш, яъни кенгайтириш бўйича масалани айнан кенгашлар ҳал қилади. Атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи ёки унга бевосита таъсир кўрсатувчи корхона ва иншоотлар қуриладиган жойлар, чиқиндилар кўмиб ташланадиган жойлар халқ вакилларининг розилиги билан белгиланади, – дейди Э. Туляков. – Бундан ташқари, шаҳар йўловчиларни ташиш транспортида йўловчи ва юк ташиш тарифларини маҳаллий кенгашлар томонидан белгиланиши, фуқароларнинг алоҳида тоифалари учун имтиёзли тарифлар кенгаш қарори билан жорий этилади. Шунингдек, шаҳар йўловчи ташиш транспортида йўналишларни ташкил этиш, янги йўналишлар очиш, бекатлар ва тўхтаб туриш диспечерлик манзилларини жойлаштириш ерлари маҳаллий кенгаш билан келишилиши лозимлиги белгиланмоқда.

Шундан сўнг сессия кун тартибидagi масалалар муҳокамасига ўтилди. Депутатлар томонидан Тошкент

шаҳрида иссиқлик таъминоти хизматлари учун тартибга солинадиган нархлар (тарифлар)ни кўриб чиқиш тўғрисида "VEOLIA ENERGY TASHKENT" кўшма МЧЖ директори – Алишер Хайитметовнинг ҳисоботи депутатлар томонидан тингланиб, атрофлича муҳокама қилинди.

Мазкур сессияда депутатлар Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетининг 2024 йилдаги кўшимча манбаларини харажатларга йўналтириш тўғрисида масалага тегишлилиги бўйича ташкилот раҳбарларининг ҳисоботлари депутатлар томонидан кўриб чиқилди.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг бу галги сессиясида шу ва бошқа масалалар депутатлар томонидан атрофлича ўрганилиб чиқилди.

З.НАЗАРОВ

ТУРКИЙ ДАВЛАТЛАР НАВОИЙШУНОСЛАРИ ҚЎҚОНДА ЖАМ БЎЛИШДИ

Таъкидлаш керакки, Ўзбекистон ТУРКСОЙ халқаро ташкилотига аъзо бўлганидан бугунга қадар қатор маданий лойиҳаларда самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда.

ТУРКСОЙ, Маданият вазирлиги ҳамда Фарғона ҳокимлиги ҳамкорлигида Алишер Навоийнинг 583 йиллигига бағишлаб Қўқон давлат университетида ўтказилган "Алишер Навоийнинг илмий мероси" мавзусидаги илмий конференцияни ҳам шу доирадаги анжуманлардан бири бўлди дейиш мумкин.

Туркий давлатларнинг навоийшунос олимлари, тадқиқотчи зиёлилар ҳамда талабалар иштирок этган анжуманда ТУРКСОЙ бош котиби Султан Раев, Фарғона вилоят ҳокими ўринбосари Хуршид Аҳмедов ҳамда Қўқон давлат университети ректори Ғофуржон Зоҳидовлар сўзга чиқиб, Навоийнинг бой адабий-илмий меросининг ярим асрдан кейин ҳам аҳамиятини йўқотмагани,

аксинча, янада кенгроқ татбиқ этиш лозимлиги хусусида тўхталишди.

Жумладан, "Ҳазрат Алишер Навоий нафақат ўзбек адабиёти ва шеърятининг султони, балки у бутун Турк дунёсининг умумий олтин мероси, бутун жаҳон цивилизациясининг атоқли вакили. Навоийнинг шеърятини бутунжаҳон шеърятининг ҳақиқий дурдонаси, авж нуқтаси, ҳақиқий шеърятнинг энг юқори эталони", деди ТУРКСОЙ бош котиби Султан Раев ўз маърузасида.

Шунингдек, Ўзбекистон, Озарбайжон, Қирғизистон, Қозоғистон ва Туркиядан келган илм эгаларининг маърузалари ҳам эшитилди.

Қисқача айтганда, анжуман нафақат, Навоий меросига оид фикр-мулоҳаза ва маълумотлар алмашиш майдони бўлди, балки бу борадаги янги илмий ҳамкорликларга пойдевор вазифасини ҳам ўтади.

13 ФЕВРАЛЬ – БУТУНЖАҲОН РАДИО КУНИ

Энг арзон ва оммабоп алоқа-ахборот воситаси сифатида радио жамиятнинг барча қатлам вакиллари учун таълим даражаси, ирки, ёши, моддий аҳволдан қатъи назар уларга жамоатчилик муҳокамаларида иштирок этиш имконини беради.

Бундан 100 йил аввал кашф этилган радио алоқа воситаси йиллар давомида янада такомиллашиб борди. Турли оммавий ахборот воситалари таъсири остида ушбу алоқа-ахборот воситаси негизда алоқа-ахборот воситаларининг янги авлодлари компьютер, мобил алоқа воситаси, планшетлар пайдо бўлди.

Радионинг инсоният ҳаётидаги аҳамиятини инobatга олган ҳолда, 13 февраль – "БМТ радиоси" ташкил этилган кун муносабати билан 2011 йил ЮНЕСКО Бош конференцияси томонидан 13 февраль – Бутунжаҳон радио куни, деб эълон қилинди.

Ҳар йили Бутунжаҳон радио куни муносабати билан дунёнинг 100 дан ортиқ мамлакатидида 500 га яқин тадбир ташкил этилади. Бу эса ўз навбатида ушбу кунни халқаро миқёсда кенг нишонланадиган саналар қаторидан жой олишига замин яратмоқда.

Ўзбекистонда илк бор Тошкент Радиоэшиттириш станцияси ўз фаолиятини 1927 йил 4 февралда бошлаб, 1927 йил 11 февралдан радиоэшиттиришларни мунтазам эфирга узатишни йўлга қўйди. Айни дамда Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси тизимида 4 та марказий, Қорақалпоғистон Республикаси ва барча вилоятларда ҳудудий радиоканаллар фаолият юритмоқда. Хусусийларни қўшиб ҳисоблаганда мамлакатимизда 40 дан ортиқ радиоканал тингловчиларга хизмат кўрсатмоқда.

Бутунжаҳон радио куни муносабати билан Ўзбекистон Миллий медиа

бирлашмаси томонидан "Радиода миллий контентнинг ўрни" мавзусида халқаро конференция ўтказилди.

Тадбирда марказий ва ҳудудий радиоканаллар, оммавий ахборот воситалари масъуллари, маҳаллий ва хорижий экспертлар иштирок этди.

Конференцияда эътироф этилганидек, фан-техника ривожланиб, технологик кашфиётлар имконияти янада кенгайиб бораётган ҳозирги даврда радио инсоният кундалик ҳаётининг бир қисмига айланди. Шу боис радиода миллий контент масаласи бугунги кунда айниқса, долзарб.

Шерзодхон Қудратхўжа,

Ўзбекистон Миллий медиа бирлашмаси бошқаруви раиси:

– Телевизор кўрганингизда, кўзингизни олдида бир тасвир пайдо бўлади. Аммо радиони эшитганда миллион одамнинг тасаввурида миллион хил тасвир пайдо бўлади. Бу эса жуда муҳим. Чунки, тасаввур уйғонганида одамнинг хотираси ишлай бошлайди. Радионинг иккинчи муҳим бир жиҳати, сизга завқ, кайфият, билим бериш билан бирга, қадриятни шакллантиради. Ўйлайманки, Ўзбекистонда радио ҳали кўп ривожланади.

Тадбир давомида Ўзбекистон Миллий медиа бирлашмаси ташкилотига аъзо телерадиоканаллар вакилларининг умумий йиғилиши ўтказилди. Унда нодавлат телерадиоканалларда миллий контентнинг ўрни, ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий дастурлар сонини ошириш каби масалалар тўғрисида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Бирлашманинг келгуси фаолияти бўйича асосий вазифалар белгилаб олинди.

ЗАҲИРИДДИН МУҲАММАД

XV-XVI асрларга оид ажойиб адабий ёдгорликлардан бири Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг “Бобурнома” асаридир. Ушбу қомусий асар дунёнинг 30 дан ортиқ тилларига таржима қилинган бўлиб, бу асарнинг улкан бадиий ва илмий аҳамиятини белгилаб беради. Китоб Бобурнинг бутун умри давомида сақлаган шахсий кундаликларининг хронологик тўпламидир. “Бобурнома” – ёзувчининг шахсий ҳаётини акс эттирувчи, айна пайтда тарих, тилшунослик, этнография, табиатшунослик ва ҳоказоларга оид қимматли материаллар манбаи ҳамдир.

Улуғ саркарда ҳаёти ва фаолияти ҳақида кўплаб роман ва ҳикоялар, мақолалар, спектакль ва фильмлар ёзилди, кўплаб илмий анжуманлар ўтказилди, “Заҳириддин Муҳаммад Бобур энциклопедияси” нашр этилди, лекин турли нашрларда, жумладан, дарсликларда у ҳақида биология фани ривожига қўшган ҳиссаси ҳақида жуда кам маълумотлар мавжуд. Шундан келиб чиқиб, Бобурнинг биологияга қўшган ҳиссасини қайд этиб ўтмоқчимиз.

Бобур ўзининг “Бобурнома” энциклопедик асарига Ўрта Осиё (ҳозирги Фарғона водийси, Зарафшон водийси, Қарши воҳаси ҳудуди), Афғонистон ва Ҳиндистоннинг ўсимлик ва ҳайвонот дунёси тавсифини берган. У бу ҳудудлардаги муайян ўсимлик ёки ҳайвон турларининг ўзига хос хусусиятларини қисқача тавсифлаб берди. Бобур юзга яқин мевали ўсимликлар ва гулларни жуда тўғри тасвирлаб берган. Китобда ўсимликнинг танаси ва шохлари қисмлари, баргларнинг шакллари, ҳажми ва жойлашиши, гуллар ва меваларнинг шакли, ўлчамлари, ранги ва ҳиди тўлиқ тавсифланган. Бобур Ҳиндистоннинг амли (хурмо), банан, кадҳил (нон), бар, лимон, карунджа, санжара каби меваларини биринчилардан бўлиб тавсифлаган. Ҳайвонот оламидан муаллиф фил, каркидон, товус, тўтиқуш ва бошқаларни тасвирлайди.

Унинг китобида Афғонистон ва Ҳиндистон ўсимликлари ва ҳайвонларини бизникига солиштиришга алоҳида эътибор берилган. Ўрта Осиё ва Афғонистон тоғ тизмалари флорасини солиштиради. “Ҳисор, Самарқанд, Фарғонадаги ёзги оромгоҳлар Кобул вилоятидаги билан бир хил; Фарғонанинг ёзги оромгоҳларини Кобулдагилар билан таққослаб бўлмаса-да, бу ердаги тоғлар ва ёзги оромгоҳлар бир хилдир”. Бобур жанубий Бадахшон ҳудудини таърифлар экан, шундай ёзади: “Нижау орқасидаги тоғларда бутунлай кофирлар (Кофиристон, ҳозирги Нуристон) яшайди. Уларнинг тоғларда қарағай, эман ва мастик дарахтлари кўп. У ернинг ўти қалин ва баланд, лекин фойдасиз ўт, от ва қўйга ярамайди...”. Бу ҳудуднинг тавсифи тўрт аср ўтгач, академик Н.И.Вавилов “Беш қитъа” китобида қуйидагича таърифланган: “...Кобул вилояти анча аҳамиятли эди; бу ерда бизда Ўрта Осиёдан унчалик фарқ қилмайдиган ўсимлик дунёси бор эди... Нуристон 2950–3000 м баландликдан бошланади. Бу ер типик ўрмон зонаси бўлиб, игнабаргли дарахтлар подшолиги: садр, қарағай, ёнғоқ, эман дарахтлари

бор. Шунингдек, хилма-хил ўт қопламига ҳам эга. Бу қиёслаш Бобур китобидаги илмий ёндашувнинг нақадар тўғри эканлигини кўрсатади.

Шу билан бирга Бобур асарда Ҳиндистон ҳайвонларини бизники билан қиёслаган. “Каркидон уч буфалонинг катталигидаги йирик ҳайвондир”, “Бошқа ҳайвонлар ичида каркидон отга энг ўхшашдир”.

“Ҳиндистондаги яна бир қуш – бу буюк пипистрелле. Бойўғлидек бўлади, боши кучукчанинг бошига ўхшаб қолади”. “Бобурнома”да турли географик минтақалар ўсимликлари ва ҳайвонларини қиёслаш замонавий биологининг қиёсий ва эволюцион биология, биология тарихи соҳасидаги тафаккурини кенгайтиради, умуман билиш жараёни ҳақидаги тасаввурларини бойитади.

Бобур Афғонистон тоғларида “кўплаб Ҳиндистонлик қушлар ва ҳайвонлари: тўтиқушлар, акулалар (юлдузликлар тури), товуслар, маймунлар, нилгайлар (эчки зоти), калта оёқли маймунлар яшашига эътибор қаратган. Қайд этилганлардан ташқари, Ҳиндистонда эшитилмаган бошқа қушлар ва ҳайвонлар ҳам бор”. У ҳайвонларнинг маълум бир яшаш жойи учун ўзига хослигини таъкидлайди: “водийларда маймунлар бор; пахтада, Ҳиндустон томонда, маймунлар ҳам бор, лекин водийларнинг тепасида улар йўқ. Бу ерда у ҳайвонлар дунёсининг географик биотопидан ўзига хослигини, ҳайвонларнинг табиий ландшафтларда тарқалишининг баландликка боғлиқлигини таъкидлайди. Шу сабабли, Бобур ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг зоогеографик систематикасига ҳисса қўшган олимдир.

Унинг учувчи тулки ҳақидаги маълумотлари ҳайвонлар дунёси эволюцияси қонунларини ўрганиш учун қимматлидир: “Нижау тоғларида учувчи тулки бор. Учар тулки – синсадан каттароқ ҳайвон; олд ва орқа оёқлари ўртасида кўршапалаклар қанотига ўхшаш мембранага эга. Уларни доим менинг олдимга олиб келишарди. Улар дарахтдан дарахтга, ўқ оралигида пахтада учиб кетишларини айтишади. Уларнинг қандай учинини мен ўзим ҳам кўрганман...” Ҳозирги вақтда бу ҳайвонлар фақат Жанубий ва Жануби-Шарқий Осиё, Янги Гвинея ва бошқа тропик ва субтропикларда учрайди. Учувчи тулкилар мева ва гулларнинг шарбати ва пулпаси билан озикланганлиги сабабли, уларнинг йўқ бўлиб кетиши кескин қисқариши билан боғлиқ, деб тахмин қилиш мумкин. Бобур даврида Кобулни ўраб турган тоғларнинг ўсимликлари кўп эди.

“Бобурнома”да ўсимликлар интродукцияси, боғлар тартибига алоҳида эътибор қаратилган. 1519-1520 йилларда Бобур Адинопуруннинг жанубий томонида (Кобул чеккасида) Боғи-Вафо номли катта боғ қурдирди. “...Бу боғга Лаҳордан банан олиб келиб, экиб қўйдим; улар яхши ишладилар. У ерда ўтган йили шакарқамиш экилган эди; бу қамиш Бадахшон ва Бухорога жўнатилган”.

Ҳозирда Бадахшон Ўзбекистоннинг жанубида жойлашган. Бундан хулоса қилиш мумкинки, шакарқамиш Ўзбекистоннинг жанубий вилоятларига биринчи марта XVI асрда кириб келган. Бобур нафақат жанубдан шимолга ўсимликларни, балки жанубга шимолий ўсимликларни ҳам киритган. Кобулга гилос кўчатларини олиб келиб экишни буюрди. Бобур номига кўра, у Ҳиндистонга қовун, атиргул ва узумни олиб кирганлиги маълум. У шундай ёзади: “Аграда мен Ҳашт-Биҳишт боғига бир неча узум тупини экдим. Улар ҳам яхши узум етиштирдилар. Шайх Ғурон ҳам менга бир сават узум жўнатди; Узум яхши эди. Умуман олганда, бундай қовун ва узумларнинг Ҳиндистонда пайдо бўлганидан хурсанд бўлдим”.

Швед табиатшуноси Карл Линней (1707-1778) томонидан киритилган иккилик номенклатура бундан бир ярим аср аввал “Бобурнома”да анча кенг қўлланилган. “Бобурнома”да келтирилган деярли барча ўсимликлар қўш номга эга. Масалан, лопайи садбарг (лола метофолияси), лопайи гулбуй (хушбўй лола), кокил тол (ийғлаётган мажнунтол), наи шакар (шакарқамиш), сарик аргувон (сарик қирмизи), доғ аргувон (қизил қирмизи), себи самарқанди (Самарқанд узуми). Бобур ҳаттоки ўсимликларнинг бир сўзли номини икки сўзли

қилиб тузатган. У ёзади: “...Андижон вилоятида бу ўт “Бутках” деб аталади, бу номнинг сабаби маълум эмас эди, лекин мана, Кобулда танидим; бу ўт буталар ичида ўсанлиги учун “Бутаи Ках” деб аталади (бута каби).

У ўсимликларнинг жинсий кўпайиши ҳақида ҳам шундай ёзади: “...ўсимликлар орасида хурмо дарахти икки жиҳати билан ҳайвонларга ўхшайди. Биринчидан, ҳайвоннинг боши кесилса, умри тугайди, хурмонинг тепаси кесилса, қурийдди; иккинчидан, эркакисиз ҳайвонлар насл бермагани каби хурмо дарахти ҳам эркак пальманинг пновдасини олиб келиб, урғочисига боғламасанг, яхши мева бермайди...”. Италиялик ботаник Просперо Алпини (1533-1617) эркак ва урғочи хурмо пальмаларининг мавжудлигини аниқлади. Бундан олдин олимлар бу ўсимликнинг жинсий алоқаси йўқлигига ишонишган. Айна пайтда бундай кашфиёт Бобур томонидан Алпини туғилишидан анча олдин, яъни 1525-1530 йилларда Ҳиндистонда бўлганида қилинган.

Ижтимоий тараққиётнинг ҳозирги босқичида, фан-техника тараққиёти, глобаллашув ва биологик ресурслар истеъмолли ортиб бораётган шароитда дунё биологик хилма-хиллигини сақлаш муаммоси энг долзарб масалалардан бирига айланиб бормоқда. Бобурнинг бир қатор флористик ва фаунали ёзувлари Фарғона ва Зарафшон водийлари, Ўзбекистон жануби, шунингдек, Афғонистон ва Ҳиндистоннинг биологик хилма-хиллиги ҳақида аниқ тасаввур беради. Бобур ёзади: “... У ерда – Марғилонда – ўйин яхши; Оқ кийик яқинлашиб келади...”, “Хўжандда ҳайвонлар ва қушларни овлаш учун ажойиб жойлар бор. У ерда оқ кийик, буғу, қирғовул ва қуёнлар кўп учрайди. Сейхун дарёсининг у турган томони. Ахси, дашт; у ерда жуда кўп оқ белгилар мавжуд. Андижон томони бутунлай зич бута; У ерда ҳашаротлар ва қуёнлар кўп”, “Фарғона вилоятини ўраб турган тоғларда яхши ёзги оромгоҳлар бор; бу тоғларда табулғу дарахти ўсади – бошқа жойда учрамайди... Баъзи китобларда бу тоғларда “Ябрух ассанам” ўсади, деб ёзадилар, аммо ҳозир бу ҳақда ҳеч нарса эшитилмайди”, “Айламиш дарёси ёнидаги зич чакалакзорда кийик ва ёввойи чўчкалар кўп; майда чакалакзорлар қирғовул ва қуёнларга бой”, “Хўжандда ҳайвонлар ва қушларни овлаш учун ажойиб жойлар бор.

У ерда оқ кийик, буғу, қирғовул, қуёнлар кўп учрайди”. Андижонда Бобур қирғовулларнинг семизлигига эътибор қаратган: “У ерда ўйин кўп; қирғовуллар чексиз семиз; улар бир ҳазил айтишди, тўрт киши қирғовул оёғини ейишни бошлаган ва уни тугата олмаган. Фарғона водийси умуртқали ҳайвонлар фаунаси ўтмишда нақадар хилма-хил бўлганлиги кўришиб турибди, лекин у ўзига хос турларга – табулғу дарахтига ҳам эътибор қаратади.

Ўратепанинг табиий гўзаллигини тасвирлар экан, бундай табиий мажмуани асраб-авайлаш зарурлиги ҳақида ёзади. У табиий биогеоценозларни муҳофаза қилиш ва сақлаш бўйича чора-тадбирлар қўрила бошланганидан 500 йил олдин табиий ландшафтларни сақлаш зарурлиги ҳақида ғояларга эга эди.

“Бобурнома” – атрофимиздаги оламни аниқ кузатиш асосида яратилган ўзига хос ҳужжатдир. Бобурнинг ўзи шундай деб ёзган эди: “...бу ерда ёзилганларнинг ҳаммаси ҳақиқат, бу сўзлардан мақсад ўзимни мақташ эмас – ҳаммаси мен ёзгандек бўлди”. Бобурнинг тасвирланган биологик қайдлари асрлар ўтиб тасдиқланди. Шубҳасиз, Бобурнинг ўсимлик ва ҳайвонларнинг интродукцияси, биологик хилма-хиллиги, систематикаси, ўсимлик ва ҳайвонларнинг таснифи, экологияси ва бошқаларга оид маълумотлари ҳозир ҳам ўз аҳамиятини йўқотмаган. Китоб биологиянинг турли соҳаларида тарихий асосий манбалардан бири бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Любовь КУЧКАРОВА,
Ўзбекистон Миллий университети
профессори,
Гулнора КУЧКАРОВА,
мактаб ўқитувчиси

КОРРУПЦИЯ —

ИЖТИМОЙ БАРҚАРОРЛИК КУШАНДАСИ

*"Коррупцияга қарши курашиш ҳар бир соф
виждонли инсоннинг, демократик жамият ва
давлатнинг муқаддас бурчидир".*

Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев.

Ўзбекистон Коррупцияни қабул қилиш индексида 5 поғонага юқорилади. Transparency International халқаро нодавлат ташкилоти томонидан Коррупцияни қабул қилиш индексининг ўтган 2023 йил натижалари эълон қилинди. 180 та давлат орасида Ўзбекистон 33 балл билан 121-ўринни эгаллади.

Аҳамиятлиси, мамлакатимиз балларини 2 тага ошириб, рейтингдаги ўрнини 5 поғонага яхшилашга эришди. 2022 йил билан таққосланганда 126-ўринда эди. Ўзбекистон мазкур индексда сўнги 7 йил давомида ўсиш суръатларини қайд этаётган давлат сифатида эътироф этилган. Бу борадаги ижобий ўзгаришлар сифатида норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда белгилаб берилган вазифаларни амалга оширишга қаратилган турли аксилкоррупциявий тартиб-таомилларнинг ишлаб чиқилгани, вазирлик ва идораларда коррупцияга қарши ички назорат тизимлари самарали жорий этилгани қайд этилган. Шунингдек, коррупциявий жиноятлар содир этган мансабдор шахсларга нисбатан қатъий жавобгарлик чоралари қўлланилгани ҳам алоҳида таъкидланган.

Бугун Ўзбекистон коррупцияга қарши курашиш жараёнида ҳуқуқий ва институционал ислохотларни тизимли амалга ошираётгани, БМТ, Иқтисодий ҳамкорлик ва тараққиёт ташкилоти каби нуфузли халқаро тузилмалар билан яқин ҳамкорлик қилиб келаётгани таъкидланди. Коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги қонун қабул қилиниб, махсус ваколатли Агентлик ташкил этилган. Ҳукумат фаолиятининг очик ва ошкоралигини таъминлаш ва масъулиятини ошириш, бюрократияни камайтириш ва давлат хизматларини соддалаштириш, коррупциянинг олдини олишга қаратилган превентив механизмларни амалиётга кенг жорий этилмоқда. Хусусан, барча давлат идораларида комплаенс ва самарадорликни баҳолаш рейтинг тизимлари йўлга қўйилди. Давлат харидлари тўлиқ рақамлаштирилди. Ўзбекистон 2021 йилда Халқаро Очик маълумотлар хартиясига аъзо бўлди. Мамлакатимиз Истанбул ҳаракатлар дастури, Глобал оператив тармоқ, Евроосиё ва Эгмонт гуруҳлари, бошқа кўплаб платформаларда самарали иштирок этиб келмоқда. Ғарбий ва Марказий Осиё давлатларининг активларни қайтариш тармогининг Котибияти вазифасини бажармоқда. Ҳар йили Тошкентда анъанавий Халқаро аксилкоррупция форуми ўтказиб келинмоқда.

Коррупция деганда шахсий манфаатлар учун ишониб топширилган ҳокимиятни суиистеъмол қилиш ёки шахсий манфаатлар учун ахлоқий меъёрларни бузиш тушунилади. Бу давлат ёки хусусий ресурслардан нотўғри фойдаланиш ёки ўзлаштириш, порахўрлик, ўзлаштириш, қариндош-уруғчилик, фирибгарлик ва бошқа ноқонуний хатти-ҳаракатларни ўз ичига олади. Коррупция турли шаклларда ва турли соҳаларда, жумладан ҳукумат, сиёсат, бизнес ва фуқаролик жамиятида юзага келиши

мумкин. Иллат ошқоралик, ҳисобдорлик ва адолат тамойилларига путур етказиш, аҳолининг ҳукумат институтларига бўлган ишончини йўқотади. Коррупция жамиятлар, иқтисодлар ва шахслар учун кенг қўламли тузатиб бўлмас оқибатларга олиб келиши мумкин. Коррупциянинг келтирадиган баъзи оқибатлари ҳақида гап кетганда иқтисодий таъсирни энг биринчи ўринда айтиб ўтиш жоиз. Бунда коррупция бозор механизмларини бузиб, ишлаб чиқариш тармоқларидан ресурсларни чалғитади. Хорижий инвестицияларни тўхтатиб, иқтисодий ўсиш ва ривожланишга путур етказиш.

Кейинги таъсирлар ҳам иқтисодий, ҳам руҳий нобаланс ҳолатни келтириб чиқаради. Уларга қашшоқлик ва тенгсизлик киради. Коррупция соғлиқни сақлаш, таълим ва инфратузилма каби давлат ва фуқаролар фаровонлиги учун мўлжалланган ресурсларга аралашганида мамлакатда қашшоқлик ва тенгсизлик кучаяди. Натижада ижтимоий хизматларга таянадиган заиф аҳоли бундан энг кўп азият чекади.

Коррупциянинг тузатиб бўлмас оқибатларидан яна бири самарасиз давлат хизматларининг олиб борилишидир. Пора натижасида тақсимланган давлат шартномалари сифатсиз инфратузилма деганидир. Яъни қурилган йўллар, кўприклар, бино-иншоотлар турли табиий ёки техноген ҳолатларга чидамсиз бўлади. Коррупция шундай иллатки, қайси соҳага аралашмасин уни вайрон қилмагунча қайтариш имконсиз. Хусусан, таълим соҳасидаги коррупцион ҳолатлар энг долзарб ҳисобланади. Чунки, тиббиёт йўналишида ақча кучи билан ўқиган чала шифокор қўлида келажак авлод қирилади бошлайди. Таниш-билиш билан университетни тугатган педагог ўзида йўқ билимни қандай қилиб фарзандларимизга берсин? Пулни кучи билан ўқиган архитектор шахар инфратузилмасини яхшилаш ўрнига борини ҳам чиппака чиқаради. Умуман олганда, коррупцион ҳолатлар билан вирусланган таълим тизимида тарбиялаган авлод мамлакат келажagini йўқ қилиб юбориши барчамизга аён. Халқнинг давлат органларига бўлган ишончини йўқолиши натижасида, давлат амалдорларининг ҳалоллиги ва адолатчилигига путур етади. Аҳоли давлатда коррупция кенг тарқалганлигини сезганда, ҳукуматнинг халқ учун амалга ошираётган ислохотларини ҳам шубҳа билан қабул қила бошлайди. Бу эса фуқаролар ўртасида тартибсизлик ва сиёсий беқарорликка олиб келади.

Коррупциянинг кейинги жиддий оқибати жиноятчилар ўртасида жазосизлик ва уюшган жиноятчиликни кучайтиради. Инсон онгида пул билан ҳал қила оламан, деган ўйнинг бўлиши уни масъулиятдан қочишига имкон яратади. Афсуски, баъзи ҳолатларда коррупцион ҳолатлар билан қўлга олинган жиноятчилар жавобгарликка кам тортилган. Лекин бугунги кунда ҳатто давлат амалдорлари ҳам бўйсунмаётган қарорлар қабул қилиниши, жирканч иллатга қарши муросасизлик жамиятда анчагина ижтимоий масъулиятни оширди, десак муболаға бўлмайди.

Музаффар Аҳмедов,
Тошкент давлат иқтисодийёт университети
талабаси:

— Коррупцияни камайтириш учун бир нечта ёндашувларни амалга ошириш мумкин. Хусусан, ҳуқуқий ва институционал базаларни мустаҳкамлаш орқали ҳукуматлар коррупцияга қарши мустаҳкам қонунларни қабул қилишлари ва амалга оширишлари, коррупция ҳолатларини тергов қилиш ва таъқиб қилиш учун мустақил, шаффоф ва ҳисобот берувчи институтларни яратишлари керак. Бу суд-ҳуқуқ тизимини мустаҳкамлаш ва қонун устуворлигини таъминлашни ўз ичига олади. Ҳукуматлар давлат бошқаруви ва молиявий бошқарувда шаффофлик ва ҳисобдорликни таъминлаш ва рағбатлантириши керак. Бунга давлат харидларини ислоҳ қилиш, давлат мансабдор шахслари учун молиявий маълумотларни ошкор қилиш талаблари, маълумот берувчиларни ҳимоя қилиш механизмларини ўрнатиш каби чора-тадбирлар орқали эришиш мумкин. Бундан ташқари, давлат секторида ҳалоллик маданиятини ривожлантириш муҳим аҳамиятга эга. Бу давлат амалдорларини ахлоқий меъёрларга ўргатиш, хулқ-атвор кодексларини ўрнатиш ва коррупцион амалиётларга йўл қўймайдиган иш муҳитини яратишни ўз ичига олади. Ахборот асрида фаол фуқаролик жамияти ва мустақил оммавий ахборот воситалари коррупцияга қарши курашда муҳим роль ўйнайди. Ҳукуматлар фуқаролик жамияти ташкилотлари учун давлат институтларини мониторинг қилиш ва коррупцияга қарши ташвиқот билан шуғулланиш учун қулай муҳит яратиши керак. Худди шундай, коррупцияни фож этиш ва жамоатчилик хабардорлигини ошириш учун матбуот эркинлиги ва тергов журналистикасини ҳимоя қилиш жуда муҳимдир. Журналистик суриштирув учун ҳам енгилликлар бериш орқали ҳам шаффофлик таъминлашни унутмаслик даркор.

У.ҲАҚБЕРДИЕВА
тайёрлади

ИНФОЛЎТТИБОЗЛИК!

ДЕПУТАТЛАР НИМА ДЕЙДИ?

Сўнги кунларда ижтимоий тармоқларда пул ишлашнинг янги усули кенг тарқалмоқда. Ўзларини психолог, коуч-тренер ва яна шунга ўхшаш турли номлар билан атаётган бу "мутахассислар"нинг атрофида йиғилаётганлар афсуски оз эмас. Азалдан халқимизда билим пулланмайди, деган нақл бор. Лекин бу ниқоб остидаги мутахассисларнинг бир кунлик тренинглари нархини эшитиб ёқа ушлайсиз.

Улардаги бир кунлик нарх юртимиздаги энг кам ойлик иш ҳақидан кўплиги бизни ажаблантирди.

Албатта бугун ахборот асрида виртуал ҳаётнинг ривожланиши натижасида инсонларда турли психологик, руҳий бузилишлар учраши табиий. Психологлар ёрдами олиш ҳам фойдали. Фақат ўз ишининг мутахассисларига ҳақиқий ёрдами бера олади. Илм-фанга, билимга асосланган психолог қабули сизни ортиқча руҳий бузилишлардан халос

этибгина қолмай, дунёга янги назар билан қарашга ўргатади. Қўштираётган ичидаги тренерлар эса ойнага қараб ўзининг севишингиз кераклигини айтишдан бошқасига ўтишганини тўғриси ҳали эшитмадим.

Бу масала шунчалик долзарб бўлдики, аҳоли ўртасида уларни фаолиятини тартибга солувчи ҳуқуқий асос яратилиши керак, деган фикрларни айтишмоқда. Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ҳам ўз тақлифларини илгари суришмоқда.

Сохта мотиваторларга пулингизни беҳуда сарфламанг!

Шаҳноза Холмахматова,

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати:

– Бозор иқтисодиёти шароитида ғоя, ахборот ҳам моддий қийматга эга воситалардан саналади. Зотан, билимга эга шахс ўзининг интеллектуал салоҳияти тўғрисида даромад топиши мумкин. Бизнинг ахборот, билимлар асримизда эса ақлий меҳнатга ҳақ қаррасига ошиб кетди. Бу табиий, албатта, ва, ўйлайманки, тараққиёт аломати. Устозлар, мураббийлар, илм эгаларининг билими, меҳнати тиллога тенг. Лекин, минг афсус, бугун ижтимоий тармоқларда 2-3 та китобни ўқиб-ўқимай, ўзини "профессионал коуч", "мураббий", "психолог" сифатида кўрсатишга уринаётган чаласавод марафончилар ҳам кўпайиб кетди.

Бир томондан билганини бошқаларга ўргатишга бел боғлаган ўз ишининг усталари кўпаяётганидан қувонсақ, уларнинг номига доғ тушираётган сохта тренерлар ҳам учраб тургани барчамизни ўйлантириши керак, деб ўйлайман. Мисол учун, хусусий олий таълим муассасаси ташкил этилишидан олдин тегишли вазирлик ва идораларга ўқувчи ёки талабага қандай дарс ўтилиши, таълим дастурлари, методологиялари, кимлар дарс ўтиши ва ҳоказо маълумотлар тақдим этилади. Шу тариқа уларга махсус лицензия берилди ёки аризаси рад этилади. Аммо қонунчилигимизда интернетдаги "коуч", "психолог" фаолиятини тартибга соладиган норма йўқ. Нотариус, адвокат, риэлтор ва бошқа турли-туман касб эгалари учун қонунларда аниқ талаблар белгиланган пайтда, инсоннинг энг нозик тарафи бўлган қалби, онги билан ишлаётган, уни даволайман, деб иддао қилаётган шахслар малакасига нимага қонуний талаблар жорий қилинмаслиги керак?!

Бундайлар одамлар онгига зарарли ва захарли, бузғунчи ғояларни сингдираётгани аниқланган тақдирда, қандай йўл тутилади? Ёки ҳеч қандай қийматга эга бўлмаган маълумотлар билан содда одамларни алдаб юрган бўлишса-чи? Пулларини олиб, ўзларини эса умуман таги йўқ "билимлар" билан боқиб юрган фирибгарларга наҳот чора кўра олмасак...

Истеъмолчилар ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида ана ўша "мотиваторлар", "психологлар" фаолиятини тартибга солишга қаратилган қонунчилик ҳужжатларини ишлаб чиқмасак бўлмайди.

Бундай қонунчилик ҳужжатлари, шубҳа йўқки, истеъмолчилар учун ҳам, ушбу хизматларни кўрсатувчилар учун ҳам манфаатли бўлади.

"Инфолўттибоз"ликни тартибга солайлик

Гулруҳ Агзамова,

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати:

– Ҳамкасбим Шаҳноза Холмахматованинг фикрига тўлиқ қўшиламан! Халқимизни алдаб пулни ўмараётган, фарзандларимиз онгини захарлаётган сохта психологу тренерларга қарши курашишимиз лозим. Ҳақиқатдан ҳам бугун Интернет ва ижтимоий тармоқлар орқали ёки шахсий қабуллар ва оммавий учрашувлар орқали одамлар билан ўз билимларини ўртоқлашаётган машҳур бизнесменлару профессионал психологлар, лингвисту дастурчилар меҳнатини қадрлаймиз ва олқишлаймиз. Бироқ ҳозирги ахборот замонида бўлар-бўлмас, ҳеч қандай илмий асосга эга бўлмаган ғояларни тарқатиш орқали одамларни алдаш, сохта психологик ёки бошқача маслаҳатлар бериш билан шуғулланадиганлар кўпайиб қолди.

Психологик фаолият инсон руҳияти ва соғлиғига бевосита таъсир ўтказа олиши сабабли бутун дунёда мазкур фаолият билан шуғулланувчи шахслардан муайян билим, малака ва тажриба талаб қилинади. Бироқ, юртимизда сўнги йилларда психолог хизмати талаб ошиши натижасида малакали психологлар билан бир қаторда 2-3 ойлик ўқув курсларини тугатиб, фаолият юритаётган сохта "психологлар" сони ҳам ошмоқда. Улар психологияни ижтимоий фойдали воситага эмас, балки даромад топиш, яъни ўз шахсий манфаатлари йўлида бизнес қилиш воситасига айлантирмоқдалар. Ушбу шахслар аҳолининг ишонувчанлигидан фойдаланган ҳолда ижтимоий ҳаётдаги оғриқли нуқталарни юзага чиқариш ва муҳокама қилиш орқали уларни жамиятдаги муайян жараёнларга фикрини тубдан ўзгартириш ва манипуляция қилишга ҳаракат қилишмоқда, албатта ушбу жараёнда улар яхшигина даромад олишни кўзлашади. Айрим ҳолатларда ушбу шахслар ҳар бир жамиятда нозик мавзу ҳисобланган "жинсий тарбия" ниқоби остида турли контентлар орқали аҳоли, айниқса ёшлар орасида ахлоқий бузуқлик ҳаракатларини тарғиб қилмоқда. Ваҳоланки, қайд этилган шахслар ўзи тарғиб қилаётган масалалар бўйича билимини тасдиқловчи тегишли ҳужжати (диплом, сертификат, лицензия ва шу кабилар) мавжуд эмас.

Тўғри, айб сохта психологлар ёки "инфолўттивозлар"да эмас дейлик. Албатта, улар ўз "маҳсулотларини" мижозларга, яъни тингловчиларга мажбурлаб ўтказгани йўқ. Катталарку, майли, ақли етар, оқ билан қорани ажратиш олар, аммо ёшларимизнинг ҳали шаклланмаган онгига бундай нарсалар салбий таъсир кўрсатиши муқаррар. Инсонлар руҳиятига салбий таъсир қилувчи ва уни издан чиқарувчи ментал воситалардан фойдаланиш босқичма-босқич жамият деградациясига олиб келиши, юртимизда шаклланган оила қадриятларига путур етказиши, ёшларда салбий эгоистик фикрлаш кўникмаси шаклланишига шароит яратилишига олиб келиши мумкин.

Бу йўналишдаги фаолият ҳуқуқий томондан тўлиқ тартибга солилмаганлиги, соҳадаги субъектларнинг мақоми, ҳуқуқ ва мажбуриятларининг ҳуқуқий доираси белгиланмаганлиги мазкур салбий ҳолатлар вужудга келишига замин яратмоқда. Шу боисдан ҳам қонунчилигимизда психологик фаолият нима, психолог ким, унга қандай малака талаблари қўйилади, турли хил мавзуларда семинар-тренинглар қай тарзда ўтказилишига оид масалаларга аниқ-равшан ва қатъий талаблар белгилаш вақти келди, деб ҳисоблайман.

(Давоми 6-бетда)

(Боши 5-бетда)

Бугун юртимизда 25 минга яқин психолог фаолият юритади. Улар орасида ўз ишини усталари ҳам кам эмас. Шундай малакали психологлардан бири **Нозима Носирова**. Улар бугунги куннинг долзарб муаммоларига тўхталиб ўтди.

Психолог – бу психология билан шуғулланадиган ва руҳий ҳолатларни, идрок этиш, когнитив, ҳиссий ва ижтимоий жараёнлар ва хатти-ҳаракатларни ўрганадиган касб эгаси. Уларнинг фаолияти одамларнинг бир-бирига ва атроф-муҳитга қандай муносабатда бўлишини тажриба, кузатиш ва талқин қилишдан иборат. Психологлар психологик тест, баҳолаш, шарҳлаш ва ҳисобот бериш бўйича кенг қамровли тренинглardan ўтадилар. Психотерапевт – хулқ-атвори бузилган ёки ҳиссий соҳаси бузилган, жамиятга мослашишда қийналаётган, неврозлари бор бўлган одамларга ёрдам беради. Бу бузилишлар чегара ҳолати бўлганлиги сабабли даволашда қўшимча усул сифатида дори-дармонлардан фойдаланилади.

Психиатр – жиддий руҳий бузилишлардан азият чекадиган беморлар билан ишлайди. Одатда дори воситалари билан даволайдиган шифокор. Шундай инсонлар тоифаси борки, ўзларининг азоблари, оғриқларини ҳар қандай усуллар билан ҳимоя қилишади. Ёки ҳаётда ўзларини жабрдийда ҳис қилиб яшаш уларга қулай. Бундай инсонлар токсик, яъни ўзларини ва атрофдагиларни захарловчи хусусиятга эга бўладилар. Яъни, улар азобланиб яшашга ўрганиб қолган инсонлар, дейилади.

Бундай инсонларда: “ўзимни жабрдийда қилиб кўрсатсам ҳамма менга эътибор қаратади”, “яхши юрсам, соғломлигимни билиб қолишса қарамай қўяди”, деган ички кўрқув бўлади.

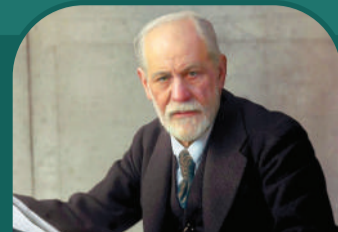
Бундай инсонлар келганида кўпинча мен уларни эшитаман. Улар ўз дардларини юз, қўл мимикалари орқали кўрсатиб беришади. Ғамларини айтаётган пайтда психологик тактикаларимни қўллаб, ўша ернинг ўзида улар билан ўзларига сездирмай ишлай бошлайман. Чиздириш терапияси, ҳозирги пайтда жуда оммалашган нейрографика, карточкалар ёрдамида ҳаёт тарзини билиб олиб, нимани тузатиш керак бўлса, эътиборимни шунга қаратаман. Уларга жабрдийда бўлмаса қандай ютуқларга эришиши мумкинлигини тушунтираман. Мулоқотлардан сўнг «ҳаётни энгил қабул қилса ҳам бўларкан», деган қараш пайдо бўлади. Яъни уларнинг қалбида ухлаб ётган позитив жараёнларни биргаликда уйғотамиз. Руҳий жиҳатдан носоғлом ҳаёт кечиришга учраган, тазийқ остига тушиб, боши берк қўчага кириб қолган, ваҳимали ҳолатга тушиб, суицидга мойил бўлган инсонга психологлар томонидан беэътиборлик қилиш тақиқланади. Психолог бундай инсоннинг муаммоларини йўл-йўлакай ҳал қилиши, уни ерга уриб, танбеҳ бериши асло мумкин эмас.

Бундай тоифадаги инсонларни психологлар ўз ҳаётий тажрибасидан келиб чиқиб, даволай олмайдди. Аксинча, бундай тоифадаги инсонларни илмий асосланган билимлар орқали даволаш керак. Йўқса, уларнинг дардини оғирлаштириб қўйиш мумкин. Бу ибора кўпинча халқ тилида қўлланиб келинади. Қайсидир маънода унинг замирида ҳақиқат бор. Сабаби агар ичингизда кўрқув бўлса, ҳаёт сизни кўрқитади. Агар ичингизда тажовуз бўлса, ҳаёт сизга ҳужум қилади. Бордию уришишни хоҳласангиз дарров рақиблар пайдо бўлади. Агар ичингизда айбдорлик ҳисси бўлса, ҳаёт сизни жазолаш учун йўл топади. Ҳаёт сизни ичингизда қандай бўлсангиз шундай кўради, атрофдагиларга кўринишни хоҳлаганингиз каби эмас. Шундай экан, ичингизда нима борлигини кузатинг.

ДУНЁГА МАШҲУР ПСИХОЛОГЛАР

Сигмунд Фрейд – психоаналитик мактабининг асосчиси

Фрейд 1856 йил 6 майда Венгрияда туғилган. Дунёга машҳур австриялик невролог бўлиб, психоаналитик деб номланувчи мактабининг асосчиси. Сигмунд – инсоннинг барча асаб касалликлари бевосита ўзаро таъсир қилувчи кўплаб беҳуш ва онгли жараёнларга боғлиқ эканлиги ҳақидаги назариянинг "отаси" ҳисобланади.

Владимир Левий – психолог-шоир

Тиббий фанлар доктори ва психолог Владимир Львович Левий 1938 йил 18 ноябрда Москвада туғилган. Тиббиёт институтини тугатганидан сўнг тез тиббий ёрдам шифокори бўлиб ишлаган. Кейинчалик у психотерапевт лавозимига ўтди ва Психиатрия институтининг фахрий ходимига айланди. Владимир Левий психология фанида худди суицидология каби янги йўналишнинг биринчи асосчиси бўлди. Ушбу йўналишда ўз жонига қасд қилишга мойил бўлган одамларнинг ўз жонига қасд қилишлари ва психологик ҳолатини тўлиқ ва батафсил ўрганиш киради. Психиатрия вақтида Левий 60 та илмий иш эълон қилди. Психология билан бир қаторда Владимир шеърятни яхши кўради. Шунинг учун 1974 йилда Ёзувчилар уюшмасининг фахрий аъзоси бўлди.

Иброҳим Харолд Маслов – америкалик психолог

Иброҳим Харолд Маслов инсонпарварлик психологиясининг фахрий асосчиси бўлган америкалик психолог. Унинг машҳур илмий асарлари орасида "Maslow Pyramid" тушунчаси мавжуд. Ушбу пирамида инсоннинг энг кенг тарқалган эҳтиёжларини ифодаловчи махсус диаграммалардан иборат. Иқтисодиётда унинг бевосита татбиқ этилишини топди.

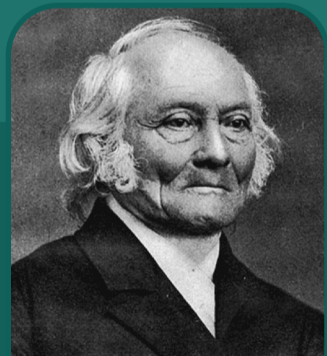

Виктор Эмил Франкл – фан бўйича психолог

Австриянинг машҳур таниқли психологи Виктор Эмил Франкл 1905 йил 26 мартда Вена шаҳрида туғилган. Дунёда унинг номи нафақат психология, балки фалсафа, шунингдек, Учинчи Вена Психотерапия мактаби яратилиши билан ҳам боғлиқ. Франклнинг энг машҳур илмий асарлари орасида "Инсоннинг маъносини излашда" деб номланган асари мавжуд. Ушбу ишнинг номлари логотерапия деб номланган янги психотерапия усули учун асос бўлди. Усул инсоннинг мавжуд ташқи дунёдаги ҳаёт мазмунини тушунишига бўлган хоҳишини ўз ичига олади. Логотерапия инсоннинг мавжудлигини янада мазмунли қилиши мумкин.

Борис Ананиев – рус психологи

Борис Герасимович Ананиев 1907 йилда Владикавказда туғилган. Ананиев "дунёдаги машҳур психологлар" рўйхатида ўзига хос ўринга эга эди. Санкт-Петербургдаги психологлар мактаби биринчи ва фахрий асосчиси. Бу мактабининг шогирдлари Ананиевнинг ўзи ва А.Ковалев, Б.Ломов сингари машҳур психологлар эди. Борис Ананиев яшаган уй Санкт-Петербургда бўлиб, унинг шарафига ёдгорлик ўрнатилди.

Эрнст Ҳейнрич Вебер – ҳар қандай ёшда машҳур психолог

Таниқли физик Вилхелм Вебернинг укаси немис психофизиологи Эрнст Ҳейнрич Вебер 1795 йил 24 июнда Германиянинг Лейпциг шаҳрида туғилган. Бу психологнинг анатомия, сезувчанлик ва физиология бўйича жуда илғор илмий иши бор. Буларнинг энг машҳурлари – ҳисларнинг ўрганилишига таъсир қиладиган ишлардир. Вебернинг барча асарлари психофизика ва экспериментал психологиянинг ривожланишига асос бўлди.

Ҳакоб Погосович Назаретян – оммавий психология асосчиси

Машҳур оммавий ҳаракатларнинг маданий антропология ва психология бўйича машҳур рус мутахассиси Ҳакоб Погосович Назаретян 1948 йил 5 майда Боку шаҳрида туғилган. Назаретян жамиятнинг ривожланиш назарияси ҳақида кўплаб нашрлар муаллифи. Бундан ташқари, психолог технология-гуманитар мувозанат ҳақидаги гипотезаларнинг асосчиси бўлиб, бу маданият ва техноген ривожланиш билан солиштирилган.

БОТИР МУҲАММАДХҲУЖАЕВ:

“Ҳаммамиз
меҳмонимиз...”

Ботир Муҳаммадхўжаев. Сўз устаси, актёр ва драматург.
Сухбатдошимиз дубляж санъатида ҳам самарали ижод қилади.
Тадбиркор, уддабурон, қайсар, яхши дўст, оқибатли ҳамкасб!

— Ҳаёт ҳақидаги бугунги хулосаларингиз қандай?

— Ҳаёт жуда қизиқ. Орқага термулиб қарайдиган бўлсам олтмиш йил бир зумда ўтиб кетди. Бу дунёда ҳамма меҳмон, фақатгина мана шу меҳмонлик одобини бузмасдан, мазмунли яшаб, кулиб, ўздан бирор фойдали нарса қолдириб ўтиш лозим. Афсуски, инсон умри чекланган. Кулги соҳасида қирқ йилдан ортқ вақт давомида фаолият юритаяпман. Энг қизиғи, мавжудотлар орасида фақат инсонгагина кулиш неъмат берилган. Одам ёшлигида куч-қувватга тўла пайтида кўп нарсаларни қила оламан, деб ўйлар экан. Худди Абдулла Қаҳҳорнинг “Синчалак”ида чумчуқ осмон қулса оёғим билан ушлаб қоламан, деганидек. Афсуски ундай эмас. Шоҳ ҳам, гадо ҳам борадиган жой битта ва буни инкор қилиш имконсиз. Шунинг учун ҳам мазмунли яшаш, қолган умрни ёшлиқда қилинган гуноҳларни ювиш учун сарфлаш эмас, ёшлиқданоқ одоб-ахлоқда собит туриш керак. Ҳаёт шафқатсиз, хоҳлайсизми, йўқми барибир ўз йўлига солади.

— Бирга ишлаган ҳамкасбларингизнинг айтишича, сиз билан ишлаш жуда қийин экан. Лекин ишламасак ҳам бўлмайди, дейишади.

— Билмасам... Балки ишлаш қийиндир. Кўпинча ижодий жамоани қилаётган ишини кузатиб тураман. Қандайдир мантиқсизлик сезсам у жойдан дарҳол кетиб қолишим ҳам мумкин. Биласизми, ҳар бир инсоннинг ўз конституцияси бор, деб биламан. Сиз қандай фикрни айтишингиздан қатъий назар, конституциядаги нарса ўзгармайди. Лекин мен билан ишлаш жуда қийин, деб билмайман. Ҳақиқатдан юки бор яхши асар бўлса, дубляжми, фильми, сахнадаги кичик монолог бўладими, сидқидилдан ишлашга ҳаракат қиламан. Нима учун ишламаса бўлмайди, дейишгани эса бироз ажабланарли. Ўрин ҳеч қачон бўш қолмайди, кимдир у ўринни албатта тўлдирди.

— Саҳнадаги бугунги кулгига муносабатингиз қандай?

— Бугун кулги санъатига ирсият кириб келди. Кўпол қилиб айтганда “белдан пастга тушиш” бошланди. Баъзида ана шу “қоида”га амал қилаётганларга ундан кўра саҳнага чиқиб сўкиб қўяверинглари, дейман. Энг фожиали жойи шундаки, ёш-ёш қизлар турли кулги жамоалари билан саҳнага чиқиб, ўзи билмаган ҳолда саҳнада иффатини йўқотишмоқда. Мен ҳалигача шогирдларимга: «майли ҳазилинга кулишмасин, лекин айтаётган гапингни маъноси бўлсин, маъзини чақишсин», дейман. Икки юз кишилик даврада уч киши сени тушунса кифоя. Мени назаримда, шу кунларда кулги санъати бироз арзонлашди. Қизиқчи деганда мимикасининг юқори даражада ўзгартира оладиган, сўз оҳанглари дур каби терилган ва ҳар бир сўзи билан томошабинда кучли эҳтирос уйғота оладиган инсонни тушунаман. Унга партнёр керак эмас, у бир

ўзи кулдиришни уйдалайди. Ҳозир эса мақсадсиз кулги оммалашди. Яхши ёзувчилар қамайди.

— «Бизга ёзиб берадиган ёзувчилар йўқ», деб ана шу кулги жамоаларининг аъзолари ҳам айтишади. Бироқ, Мирзабек акадан ҳам, Обид акадан ҳам, сиздан ҳам матнларни ўзингиз ёзганингиз ҳақида эшитганмиз.

— Мен доим эсимга тушган нарсани дарров қаергадир ёзиб қўяман. Ҳозирги ёшларда ички “мен” яъни ўзим биламан, улар нимани билади, деган ўй кучли. Аслида олтмишга чиқиб, ўзим ҳам ҳеч нима билмайман. Энг қизиғи қирқ йил давомида шу касбда ишлаган бўлсам, бу касб ҳақида арзирли тушунча беришим ҳам қийин.

— Обид Асомовнинг вафотидан сўнг сизни катта саҳнада кўрмадим. Ёки адашяпманми?

— Бир-икки мартаба кўриниш бердим. Укам айнан Обид Асомовнинг кўрсатувини давом эттирмакчи бўлди. Мени кўрсатувга чақиришди, лекин нимадир камлик қилаверди. Худди чақирилмаган жойга борган одамдек ҳис қилдим ўзимни. Улар бошқа сайёрада, мен бошқа сайёрададекман.

— Обид ака бўлганларида сизни саҳнада кўрармидик?

— Албатта! Афсуски, дўстимни умри қисқа экан. Аммо жуда кўп нарсага улгурди. 1995 йилда “Қитмир” номли пьеса ёздим. Бош ролни Обид ижро қилди. Кўпчилик мени танқид ҳам қилди. «Сиз актёрмисиз ёки ёзувчимисиз?» деган пичинг гаплар ҳам бўлди. Пьесани Баҳодир Йўлдошевга кўрсатдим ва шунчаки фикрларини билдиришларини сўрадим. Хуллас, Баҳодир ака: «сен билан эртага соат иккида гаплашамиз», деди. Эртаси куни кўришдик, Баҳодир ака менга қараб: «шу асарни саҳналаштираман», деди. Ўзимга ишонмадим. Пьесам спектакль бўлиши мумкинлигини ўйлаб ҳам кўрмагандим. Менга: «тез Обидни чақириб кел, уёғига аралашма», деди. Кечкурун Обидни олиб, машинада театрға олиб бордим. Улар нималарнидир гаплашишди ва ниҳоят 1995 йил 26 апрелда спектаклнинг премьераси бўлиб ўтди. Бош ролни Обид ижро қилди. Азиза Бегматова, Мадина Тўхтаева, Матёқуб Матчонов, Фарҳод Абдуллаевлар ҳам спектаклда иштирок этишди. Баҳодир ака тажриба қилишни ёқтирарди. Масалан, бир омборга тушсанг ҳамма мусиқа асбобларини ис босиб, чанг босиб ётибди. Аслида ўша асбоблар яхши чолғувчини қўлига тушса чиройли куй яралайди, дерди. Актёрлар ҳам шундай ис босиб ётаверарди. Яхши режиссёрнинг қўлига тушсагина кашф қилинади. Баҳодир аканинг қўлида ишлаш Обид учун ҳам, мен учун ҳам катта мактаб бўлди. У инсондан кўп нарса ўргандик. Бир куни менга: “Биласанми одамлар нега Навоийни ўқимайди?”, деб сўради. “Нега?” десам, “Навоий ҳар кимга ўзини ўқитавермайди”, деб жавоб берди. У инсоннинг ҳар бир гапи ўзга бир дунё эди. Турли китобларни ўқишимни тавсия қиларди. «Дунё

драматургиясидаги айрим асарларни ўқиб, инсон ҳам шунчалар мукамал асар ёза оладими?» деган ўй хаёлимга келарди. Шунчалар мукамалки уни ичидан бирор ҳарф ёки тиниш белгисини олиб ҳам бўлмайди, кўшиб ҳам қўя олмайсиз. Ана шу шоҳ асарларни ўқиганим, зиёли инсонларнинг суҳбатиде бўлганим учун ҳам ҳозирги айрим кўринишлар менга бемаънидек туюлаётгандир. Баъзи китоблар қалин ва чиройли муқовага эга бўлади. Лекин баъзида ичидан арзирли нарса топа олмайсиз. Қизиқчи кичкина бир жумлани ўзлаштириш учун ҳам ана шундай қалин китобларни бир қанчасини ўқиб чиқади. Бу соҳада гапириш мумкин бўлган ва мумкин бўлмаган гаплар бор. Мумкин бўлмаган нарсаларнинг кўчасига кирсангиз ўзингизга катта зиён келтирасиз. Касбдошларимиз орасида сўзлаш керак бўлмаган гапларни гапириб ўзига зиён қилганларининг кўпини кўрдим. Биз гапирганда пичоқни устида тургандек ҳис қиламиз ўзимизни. Салгина қалтис ҳаракат туйғайли оёғингиз кесилиб кетиши ёки лат ейиши мумкин.

— Актёрга кучли режиссёр керак. Ўздан кучсиз режиссёр билан ишлаш қанчалик қийин?

— Режиссёр агар актёрни гапига кириб, актёрнинг фантазияси билан иш кўрса, демак у режиссёр эмас. Ҳозир кўп режиссёрлар кучли актёрлар ансамбилини чақириб, актёр нима деса шуни қилмоқда. У қандай режиссёр? Ундан кўра, камерани ёқиб қўйишса актёрларнинг ўзлари роль ўйнаб беришади. Лекин яна бир ҳақиқат бор. Бугун суратга олинаётган фильмлар, саҳналаштирилаётган спектаклларнинг кўпи томошабиннинг талаби. Талабга қараб таклиф бўляпти, деб ўйлайман.

— Устоз кўрмаган шогирд ҳар мақомга йўрғалар. Устозларингиз ҳақида нима дея оласиз?

— Нақшбандий айтганидек, кимдан янги сўз эшитган бўлсам ёки кимдан бирор нарса ўрганган бўлсам, у менинг устозим. Ҳаётда жуда кўп устозларни кўрдим. Миллий театрда саҳна ишчиси бўлиб ишлаган пайтларимда ўзбек театр санъати етук намоёндаларининг бир нечасини кўрдим ва суҳбатларидан баҳраманд бўлдим. Устозни этагидан тутиб, унга эргашган одам албатта нимадир ўрганади.

— Санъаткор ва мухлис ўртасида масофа (девор) бўлиши керакми?

— Содда қилиб айтганда мени уйимга меҳмон бўлиб келган одам мени ётоқхонамга кирмагани маъқул. У ер менинг шахсий жойим. Лозим бўлса ошхонага ҳам кирмаслиги керак. Балки идиш-товоқлар ювилмаган бетартиб ҳолатдадир. Меҳмон ўз ҳурматини билиб, уйни меҳмонхонадан тарк этгани яхши.

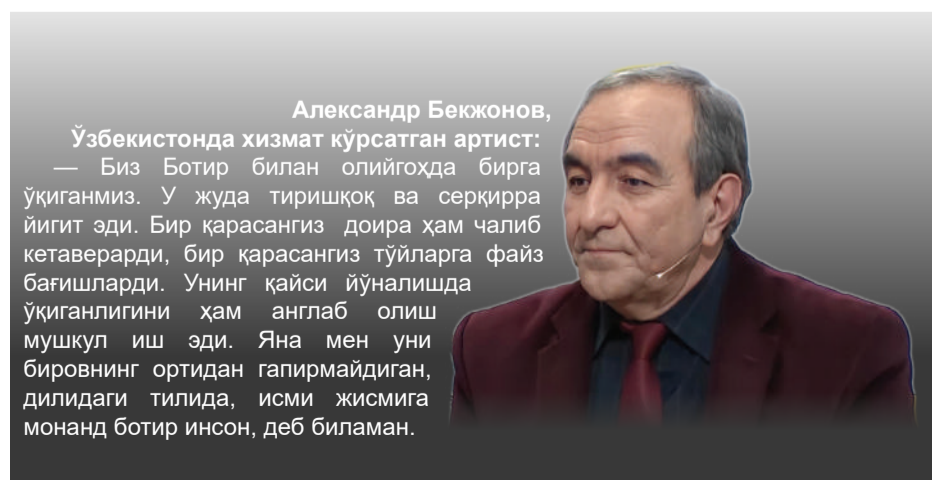
— Барибир санъатдан миннатдорсиз. Шундайми?

— Агар мен санъатдан миннатдор бўлмасам нонкўрлик қилган бўламан. Санъатни орқасидан эл-юртга танилдим, ризқимни топдим, иморатлар кўрдим, дўст орттирдим. Барчасига шукр!

Ўткир Муҳаммадхўжаев,
актёр, сўз устаси:

— Биз оилада тўрт фарзандимиз. Оиламизда санъаткор бўлмаган. Иккинчи фарзанд Ботир акам ва мен шу соҳадаимиз. Дастлаб ҳозирги Ўзбек миллий академик театрига саҳна ишчиси бўлиб ишга кирган. Шундан сўнг санъатга ҳаётини бағишлаб юборди. Кейинчалик Островский номидаги Тошкент театр-рассомчилик институтига ўқишга кириб, у ерда Фатхулла Маъсудов, Абдураим Абдуваҳобов, Мирзабек Холмедов каби эл севган санъаткорлар билан бирга таҳсил олди. Уларнинг аҳиллиги, бир-бирини қўллаб-қувватлаши, тўйлардаги хизматларини кўриб менда ҳам санъатга меҳр уйғонган. Уларнинг оқибатида ҳавас қилиб, шу соҳага кирганман.

Александр Бекжонов,

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист:

— Биз Ботир билан олийгоҳда бирга ўқиганмиз. У жуда тиришқоқ ва серқирра йигит эди. Бир қарасангиз доира ҳам чалиб кетаверарди, бир қарасангиз тўйларга файз бағишларди. Унинг қайси йўналишда ўқиганлигини ҳам англаб олиш мушкул иш эди. Яна мен уни бировнинг ортидан гапирмайдиган, дилидаги тилида, исми жисмига монанд ботир инсон, деб биламан.

КАРИБ ДЕНГИЗИ ҚАРОҚЧИСИ

Машхурлар олами! Улар биздан минглаб километр узоқда бўлса ҳам биз учун доим қизиқ! Эътиборингизда Голливуд юлдузи Жонни Депп!

Жонни Депп! 1963 йилнинг 9 июнида туғилган. Унинг отаси Жон муҳандис, онаси эса официант эди. Жонни Депп оилада катта фарзанд бўлиб, унинг икки сингиси ва бир укаси бор! Унинг болалик йиллари жуда ҳавасли эмас, турли вазиятлар сабаблар оилада тушкун вазиятлар кўп бўлар эди, натижада болалар кўп озор чекишарди. Қахрамонимиз 12 ёшга тўлганида оиласи билан Флоридаги кўчиб ўтади, бу кўчиш бўлажак юлдузнинг руҳиятига салбий таъсир қилади. Кўча болаларига қўшилиб қолади, чекади, ҳатто наркотик моддаларга ҳам ўралашиб қолади. У 15 ёшга тўлганида ота-онаси ажрашади, бу ҳолат ўсмир Деппга қаттиқ таъсир кўрсатади. Шундай бир қийин руҳий ҳолатда у мусиқага меҳр қўяди. Онаси совға қилган гитара қахрамонимизнинг энг яқин дўстига айланади. Фурсат ўтиб қахрамонимиз кечки клубларнинг бирида "The Kids" жамоаси билан куйлай бошлайди.

16 ёшида у ўзининг "Пи" гуруҳига асос солади. 20 ёшида ўзидан беш ёш катта Лори Анне исмли пардозчи қизга уйланади. У Деппни Николас Кейж билан таништириб қўяди. Бу танишув Жонни учун катта воқеа эди! Шундан сўнг бўлажак юлдузнинг катта кинодаги ҳаёти бошланади. 1984 йилда у илк "Эльм кўчасидаги даҳшатли туш" фильмида суратга тушади. Кино завқли эди, аммо қахрамонимиз қалбида мусиқага меҳр сўнмаганди. Лекин бу пайтда унинг мусиқий гуруҳи тарқалиб кетганди. Шу сабаб ўша кезларда Жонни Депп ўзини бутунлай кинога бағишлайди. Телевизион шоуларининг энг машхур қахрамонига айланади, кетма-кет фильмларда суратга тушади.

Жонни Деппнинг фильмографиясида катта узилишлар йўқ. Лекин унинг ҳақиқий муваффақияти шубҳасиз – "Кариб денгизи қароқчилари" лойиҳаси бўлди. 2003 йилда катта экранларга чиққан ушбу фильм актёрга мисли кўрилмаган шухратни ва унгагина хос бўлган имижни олиб келди.

Ушбу лойиҳанинг давоми бир-бирига ўхшамаган аммо бир-бирдан узилмаган ҳолда ўзига хос саргузаштлар асосида 2006, 2007, 2011 ва 2017 йилларда суратга олинди. Уларнинг барчасида биз Жонни Депп талқинидаги – Капитан Жек билан учрашдик!

Афсуски "Кариб денгизи қароқчилари" фильмининг навбатдаги қисмида жаноб Депп суратга тушмайди. Бу ҳақда актёр Канн халқаро кинофестивалида

эълон қилди. Гап шундаки, актёр рафиқаси Эмбер Хёрд билан юз берган бир неча йиллик можаролари сабаб карьерасида муаммоларга дуч кела бошлаган. Хусусан, "Disney" компанияси ҳам уни лойиҳадан ҳайдаган. Оилавий тушкунлик, беҳаловатлик актёрни болалиқда ҳам безовта қилган. Афсуски, унинг бугунда ҳам шу кайфият бор!

Актёр собиқ рафиқаси Ванесса Паради билан ажрашгач, унинг ҳаётида актриса Эмбер Хёрд пайдо бўлди. Улар 2015 йилда турмуш қуради ва афсуски, 15 ойдан сўнг ажрашишга қарор қилади. Хёрд ажрим жараёнида Деппни оилавий муносабатларда зўравонлик қилганлиқда айблаган ва бу ҳақда 2018 йил "Washington Post" газетаси эълон қилади. 2019 йилда эса Депп ушбу мақола ва тухмат учун рафиқасини судга беради. Эмбер Хёрд ушбу тухмат даъвоси сабаб 10,35 миллион АҚШ доллари миқдорида жаримага тортилгач мавзу ёпилади.

Сўнгги суд ҳулосасига кўра, Депп айбсиз деб топилгандан кейин киностудия унга 20 минг АҚШ доллар гонорар эвазига яна "Жек Читтак" ролини ижро этишни таклиф этди. Актёр эса кинорежиссёр Тим Буртон билан алоқаларини узишни маъқул қўради ва Голливудни тарк этади.

Қахрамонимиз "Кариб денгизи қароқчилари" лойиҳасидан ташқари "Алиса мўъжизалар мамлакатиди", "Чарли ва шоколад фабрикаси", "Турист" каби катта фильмларидан нафақат маънавий балки моддий жиҳатдан ҳам яхши натижаларга эришади. 2012 йилда унинг номи айнан энг сердаромад актёр сифатида Гиннеснинг рекордлар китобидан ҳам ўрин олди.

Жонни Депп – мусиқачи, режиссёр, сценарийнавис ва продюсер сифатида муваффақият қозона олган ижодкор. У "Оскар", "Бафта" мукофотларининг энг машхур номзодларидан. "Олтин глобус" ғолиби!

Кино оламининг энг машхур "қароқчиси" коулфобиядан азият чекади, яъни у масхарабозлардан жуда кўрқади. Жоннининг сўзларига кўра, унинг ушбу кўрқуви болалигида, циркка тушган пайтида пайдо бўлган эди. Ўшанда ёш Жонни масхарабоздан кўрқиб кетган ва бу ҳозиргача сақланиб келади. Яна Деппнинг шоколадга аллергияси бор. Шу боисдан "Шоколад" ҳамда "Чарли ва шоколад фабрикаси" фильмларини суратга олиш жараёнида ўйинчоқ ширинликлардан фойдаланишларига тўғри келган. Мухлислар уни ҳамиша узун тилаклар ёзиб дастхат беришидан завқланади.

Жонни Деппнинг қизи Лили Роуз Мелоди Депп 24 ёшда. У актриса ва модель сифатида ижод қилади. Ўғли Жон Кристофер Жек 22 ёшда. Уларнинг онаси франциялик хонанда ва актриса Ванесса Паради. Ҳозир Жонни билан Ванесса бирга яшамайди, аммо фарзандларнинг қувончи, муаммолари борасида ҳамфикр!

ЭЪЛОН

ДАВЛАТ АКТИВЛАРИНИ БОШҚАРИШ АГЕНТЛИГИ ТАЪСИСЧИЛИГИДА БЎЛГАН "O'ZAVTOSANOAT-LEASING" МЧЖ ДИРЕКТОР ЛАВОЗИМИГА НОМЗОД ТАЙИНЛАШ БЎЙИЧА ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Номзодларга қўйиладиган талаблар:

- Иқтисодиёт ёки молия мутахассислиги бўйича олий маълумотга (шунингдек, бакалавр/магистр) эга бўлган;
- Жамият фаолияти соҳасида раҳбарлик лавозимларида камида 5 (беш) йилдан кам бўлмаган тажрибага эга бўлиш;
- Интизомли, талабчан ва принципиалликка ҳамда раҳбарлик қобилиятларига эга бўлиш;
- Ўзбек ва рус тилларида эркин мулоқот қилиши. Инглиз тилини билиш ҳам афзал;
- Компьютер билимдонлиги – MS Office дастурларидан эркин фойдаланиши;
- Нафақа ёшига тўлмаганлиги;
- Соҳа бўйича камида 10 (ўн) йиллик тажрибага эга бўлиши;
- "В" тоифадаги ҳайдовчилик гувоҳномаси ва камида охириги 5 (беш) йиллик ҳайдовчилик стажига эга бўлиш.

Ишнинг асосий шартлари:

- Иш тартиби: Душанба–Жума. Соат 9-00 дан 18-00 гача.
- Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси бўйича расмийлаштирилади. Иш ҳақи:

штатлар жадвалига мувофиқ.

Танлов иштирокчиларга (номзодларга) қўйиладиган қўшимча талаблар:

Меҳнатни муҳофаза қилиш, техника хавфсизлиги, ишлаб-чиқариш санитарияси, ёнғин хавфсизлиги ва саноат хавфсизлиги қоидалари ва нормаларини билиши;

Жамият фаолиятига тегишли Ўзбекистон Республикаси Қонун актларини, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги, маҳаллий ҳокимлик органлари ҳамда бошқа раҳбарлик ва норматив ҳужжатларни, корпоратив бошқарув принципларини билиши.

Танловда иштирок этиш учун номзод жамиятга тақдим этиши шарт бўлган ҳужжатлар:

- Тақдим этилган ҳужжатлар рўйхати ва алоқа маълумотлари кўрсатилган ҳолда танловда иштирок этиш учун ариза;
- Шахсни тасдиқловчи ҳужжат нусхаси, меҳнат дафтарчасининг нусхаси ёки меҳнат тажрибасини тасдиқловчи ҳужжат, олий маълумот тўғрисидаги ҳужжат нусхаси ҳамда қўшимча маълумотга эга бўлганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар нусхаси;
- Танлов учун ҳужжатлар эълон берилган кундан бошлаб 15 (ўн беш) кунлик муддатда қабул қилинади.

Ҳужжатларни қўйидаги манзиллар орқали юборишингиз мумкин.

Манзил: Тошкент шаҳри, Яшнобод тумани, Кичик ҳалқа йўли кўчаси, 32-уй.

Тел: 97-701-83-01, 97-701-83-06.

Электрон манзил: info@uzlk.uz

TOSHKENT OQSHOMI МУАССИС: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ	Бош муҳаррир: Севдо НИЁЗОВА	«Toshkent oqshomi»дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт. Муаллифлар фикри тахририят нуқтани назардан фарқланishi мумкин	"Niso nashriyot va matbaa uyi" босмахонасида чоп этилди. Манзил: Тошкент вилояти Ўрта Чирчиқ тумани, "Машъал" МФЙ, 1-уй.	2007 йил 19 январда Тошкент шаҳар Матбуот ва ахборот бошқармасида 02-001-рақами билан рўйхатга олинган. Нашр кўрсаткичи 563 Ҳажми — 2 босма табоқ, офсет усулида босилди. Адади 500 нусха, коғоз бичими А3	Газета тахририят компьютер марказида саҳифаланди Тошпириш вақти 00:55 Тошпирилди 05:00 Буюртма -	
	Нашир учун масъул: З. НАЗАРОВ					